

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 268/2025-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Gymnázium, Študentská 4, Snina**, zastúpeného JUDr. Petrom Troščákom, advokátom, Hlavná 50, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 15Cpr/14/2023 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 9Cpr/12/2021) takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 15Cpr/14/2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 15Cpr/14/2023 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **500 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **949,17 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. mája 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15Cpr/14/2023. Žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia 3 500 eur a náhrady trov konania. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 268/2025-19 z 27. mája 2025 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobkyňa sa žalobou doručenou Okresnému súdu Poprad 17. decembra 2021 domáhala proti sťažovateľovi ako žalovanému určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Konanie bolo na Okresnom súde Poprad vedené pod sp. zn. 9Cpr/12/2021. Od 1. júna 2023 je na konanie príslušný okresný súd, ktorému bola vec postúpená 3. novembra 2023. V napadnutom konaní nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté.

3. Podstata sťažnostnej argumentácie spočíva v tvrdenom porušení označených práv zbytočnými prietahmi okresného súdu v napadnutom konaní, ktorého celková dĺžka je podľa sťažovateľa neprimeraná. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zrekapituloval doterajší priebeh napadnutého konania a osobitne poukázal na jednotlivé parciálne úseky, ktoré boli podľa jeho názoru poznačené nečinnosťou, resp. neefektívnym postupom súdu prvého stupňa a majú za následok vznik zbytočných prietáhov. Sťažovateľ je presvedčený, že postup okresného súdu nesmeruje k odstráneniu jeho právnej neistoty, teda k právoplatnému skončeniu sporu, ale súd svojou nečinnosťou a neefektívnym postupom konanie nedôvodne predlžuje. Neprimeraná dĺžka pritom nie je odôvodnená právnou, resp. faktickou zložitou veci ani správaním sťažovateľa.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

4. Predseda okresného súdu odkázal na písomné stanovisko zákonnej sudkyne, ktorá považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú. Zákonná sudkyňa zrekapitulovala priebeh napadnutého konania, pričom osobitne poukázala na skutočnosť, že tri naplánované pojednávania boli odročené z dôvodov na strane sťažovateľa, ktorého zdržiavací postoj by nemal požívať ústavnoprávnu ochranu. Zároveň dala do pozornosti, že sťažovateľ doručil ústavnému súdu ústavnú sťažnosť až po tom, ako okresný súd nevyhovел jeho (v poradí štvrtej) žiadosti o odročenie pojednávania. Zákonná sudkyňa považuje za irelevantné aj sťažnostné námietky týkajúce sa nehospodárnosti v postupe okresného súdu, pričom za nehospodárny považuje práve postoj sťažovateľa.

5. Ústavný súd nepovažoval za účelné vyzývať sťažovateľa na zaujatie stanoviska k vyjadreniu, keďže jeho obsah nevedol k pochybnostiam o potrebe vyhovieť ústavnej sťažnosti v jej esenciálnej podstate (porušenie označených práv).

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením ním označených práv podľa ústavy a dohovoru je založená na existencii zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, ktoré mali vzniknúť pri nekonaní, resp. neefektívnej činnosti súdu prvého stupňa v napadnutom konaní.

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej

len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

8. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

10. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov. Z obsahu ústavnej sťažnosti, chronológie procesných úkonov ani vyjadrenia okresného súdu nevyplýva žiadna osobitná okolnosť, na základe ktorej by napadnuté konanie bolo možné považovať za osobitne skutkovo zložitú. Keďže napadnuté konanie je individuálnym pracovným sporom, vyžaduje sa osobitný prístup k plynulosti a rýchlosti konania (IV. ÚS 114/2024).

11. Pri hodnotení správania sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že svojou procesnou aktivitou taktiež prispel k celkovej dĺžke napadnutého konania. Súd prvého stupňa okrem vysporiadania sa s procesnými návrhmi sťažovateľa musel odročiť tri naplánované pojednávania práve na základe jeho opakovaných žiadostí o odročenie, čo malo nepochybne výrazný vplyv na dĺžku napadnutého konania. Ústavný súd v danej súvislosti konštatuje, že v súlade s platnou judikatúrou ESLP sťažovateľovi síce nemôže byť vyčítané uplatnenie procesných prostriedkov, ktoré mu na ochranu jeho práv poskytuje vnútroštátny právny poriadok, avšak na druhej strane podľa ESLP nemožno pričítať štátu zodpovednosť za prietahy, ktoré v konaní vznikli v dôsledku nutnosti vysporiadať sa

s takýmito návrhmi (k tomu pozri rozsudok ESLP č. 52859/99 z 25. 5. 2004 vo veci Dostál proti Českej republike, § 220).

12. V súvislosti s posudzovaním postupu súdu prvého stupňa ústavný súd už na úvod konštatuje, že aktuálna celková dĺžka napadnutého konania, ktorá predstavuje dobu 3 a pol roka od podania žaloby, už presiahla dĺžku súladnú s obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pri zohľadnení chronológie procesných úkonov, ktorá bola súčasťou vyjadrenia zákonnej sudkyne, ústavný súd konštatuje, že postup oboch vo veci konajúcich súdov bol poznačený nečinnosťou, ako aj neefektívnym postupom. V tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že hoci sťažnosť nesmeruje proti pôvodne konajúcemu Okresnému súdu Poprad, je potrebné pri posudzovaní efektívnosti postupu súdov v napadnutom konaní prihliadnuť aj na jeho úkony, keďže ide stále o rovnaké konanie, pri ktorom došlo k zmene konajúceho súdu v dôsledku zmeny zákona.

13. V úvodnej fáze napadnutého konania bol postup vtedy konajúceho súdu pomerne plynulý a bez prieťahov. Významné obdobie nečinnosti ústavný súd zaznamenal v období od 26. augusta 2022, keď bolo súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa, až do 4. apríla 2023 (t. j. 8 mesiacov), keď bolo vo veci nariadené prvé pojednávanie. V následnom období zistil ústavný súd prvky neefektívnosti v postupe Okresného súdu Poprad, ako aj Okresného súdu Prešov. K 31. máju 2023 došlo v dôsledku reorganizácie tzv. „súdnej mapy“ k zmene funkčnej príslušnosti súdu, avšak Okresný súd Poprad postúpil vec Okresnému súdu Prešov až 3. novembra 2023. Okresný súd Prešov reagoval na daný úkon taktiež nesústredene, keď v dôsledku ním vysloveného nesúhlasu s postúpením veci musela byť funkčná príslušnosť ustálená až uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2NcC/10/2023 z 5. decembra 2023.

14. V období po definitívnom ustálení funkčnej príslušnosti okresný súd po piatich mesiacoch (17. 4. 2024) nariadil termín najbližšieho pojednávania, a to až o ďalších 5 mesiacov, teda na 12. september 2024, pričom toto pojednávanie sa riadne vykonalo. Nasledujúce tri naplánované pojednávania sa však neuskutočnili na základe žiadosti sťažovateľa (3. 12. 2024, 6. 2. 2025 a 29. 4. 2025). Túto skutočnosť ústavný súd nemohol opomenúť a vzal ju do úvahy najmä pri rozhodovaní o výške priznaného finančného zadosťučinenia. Následne okresný súd v poradi štvrtej žiadosti o odročenie pojednávania nevyhovел a pojednávanie naplánované na 5. jún 2025 sa riadne uskutočnilo. Termín najbližšieho pojednávania je určený na 1. júl 2025 na účel vyhlásenia rozhodnutia.

15. S poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania poznamenanú nečinnosťou, ako aj nie dostatočne efektívnou činnosťou súdu prvého stupňa ústavný súd dospel k záveru, že súdy konajúce v napadnutom konaní nepostupovali v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu.

16. Ústavný súd preto dospel k záveru, že postupom okresného súdu (na ktorý sa „preniesla“ aj zodpovednosť pôvodne konajúceho súdu) v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

17. Vzhľadom na to, že v napadnutom konaní nebolo dosiaľ právoplatne rozhodnuté, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

18. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). Ústavný súd konštatuje, že v uvedenej veci prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. V okolnostiach veci aj s prihliadnutím na spoluzavinenie sťažovateľa za zistené prietahy ústavný súd považoval za primerané priznať mu finančné zadosťučinenie vo výške 500 eur, ktoré mu je okresný súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 tohto nálezu). V prevyšujúcej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

19. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 949,17 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2025 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2025 v sume 371 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2025 v sume 14,84 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma trov konania tak s príslušnou daňou z pridanej hodnoty predstavuje sumu 949,17 eur. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu